

Михайла Коцюбинського. Серія «Географія». Випуск 13. — Вінниця: Теза, 2007. — С.220–228.

4. *Новикова В. І.* Територіальна організація рекреаційної діяльності у контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Черкаської області): Дис... канд. наук: 11.00.02 — 2008

5. *Павлов В. І., Черчик Л. М.* Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи: Монографія. — Луцьк: Надстир'я, 1998. — 124 с.

6. *Смаль І. В.* Географія туризму та рекреація: Словник-довідник. — Тернопіль.- Ніжин: Видавництво НДПУ ім. Миколи Гоголя, 2004. — 264 с.

7. *Стафійчук В. І.* Рекреалогія. Навч. Посібник. — К.: «Альтепрес», 2006. — 264 с.

Науковий керівник: Хлобистов Є. В., д.е.н., професор, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

Сацький П. В., к.і.н., доцент кафедри політичної історії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

БІЗНЕС-МОНІТОРИНГ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО МІСТА

Проблема туристичної привабливості міста у нинішній час набуває особливої актуальності у контексті європейської інтеграції України, політики її відкритості й максимальної інтегрованості у глобальні світові економічні процеси. Туристична привабливість має важливе значення у позиціонуванні країни у світі й у країнах які є перспективними для більш тісної співпраці. Безумовно, туристична привабливість України у значній мірі залежить від народу й ступеня його гостинності й відкритості, стану і активності громадянського суспільства і політики влади та місцевого самоврядування. Проте, не слід знімати відповідальність із українського бізнесу, котрий має бути зацікавлений у туристи-

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

чній привабливості країни, набутті нею позитивного іміджу як за межами країни так і в очах її громадян. У цьому контексті важливим є моніторинг об'єктів, котрі забезпечують туристичну привабливість країни — пам'яток історії та культури.

Законодавчо передбачено здійснення професійного моніторингу стану пам'яток культурної спадщини. Цей моніторинг згідно із законом здійснюється представниками наукових кіл, краєзнавців, громадськості. Проте, на сьогодні постає потреба моніторингу туристичної привабливості міста, особливо, того, котре має статус історичного населеного місця (поняття вжито відповідно до статті 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини») [1]. Нині постає потреба здійснення моніторингу стану і привабливості сприйняття пам'яток культурної спадщини за сприяння представників бізнесу. Водночас, моніторинг стану пам'яток культурної спадщини має відбуватися у контексті моніторингу туристичної привабливості українських населених пунктів. Нинішня проблема соціальної відповідальності українського бізнесу має також розглядатися у контексті його відповідальності за туристичну привабливість власної країни. Зміст цієї відповідності має виявити саме вітчизняний туристичний бізнес і, відповідно, брати участь у організації, виробленні методики й підходів до організації моніторингу туристичної привабливості українських міст бізнесом, що дасть змогу у подальшому розширювати коло сфер бізнесу для здійснення цього моніторингу бізнесом.

Моніторинг стану і привабливості пам'яток культурної спадщини, безумовно, є лише складовою більш загального і широкого поняття моніторингу туристичної привабливості українських історичних населених місць. Проте, навколо пам'яток й інтересу до них як таких, що є візиткою туристичної сфери та будь-якого туристичного маршруту. Крім того, слід звернути увагу на доволі добре розроблене вітчизняне законодавство з охорони пам'яток культурної спадщини, а саме, Закон України «Про охорону культурної спадщини»[1], Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»[2], «Порядок розроблення опорного архітектурного плану населеного пункту»[3], «Порядок визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України»[4], затверджені Постановами Кабінету міністрів України та інші

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

нормативні акти. Ці нормативні акти можу скласти правову основу для організації моніторингу ключового елементу туристичної привабливості українських населених пунктів. У той же час, моніторинг туристичної привабливості міст та інших населених пунктів не має усталеної методики і не може бути забезпеченим нормативно правовою базою на загальнодержавному рівні. Слід зауважити, що моніторинг туристичної привабливості є справою органів місцевого самоврядування, бізнесу і громадянського суспільства і ця вагома проблема набуває надзвичайної актуальності у контексті децентралізації регіонального управління й зростання ролі органів місцевого самоврядування в місцевому управлінні. Оскільки туристична сфера має вагоме значення у соціально-економічному розвитку українських регіонів, то для органів місцевого самоврядування в Україні набуває вагомого значення стимулювання організації моніторингу туристичної привабливості та вироблення його методики. Органи місцевого самоврядування мають повноваження вносити на розгляд уповноваженого центрального органу управління у сфері охорони культурної спадщини об'єкти для надання їм статусу пам'яток культурної спадщини місцевого значення. Також, межі та режими використання зон охорони пам'яток затверджуються відповідним органом охорони культурної спадщини згідно пункту 1, статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [1].

Здійснення моніторингу бізнесом стану культурних пам'яток в українських населених пунктах, а також історичних населених місць можливий за ініціативи туристичних підприємств, наукових й академічних кіл та громадських організацій. Саме туристичні підприємства мають змогу здійснювати збір й аналіз вражень туристів, які відвідують місто, щодо привабливості тієї чи іншої пам'ятки чи історичного ареалу. На підставі аналізу отриманих даних, відповідно до статті 11 Закону України «Про охорону культурної спадщини» робити висновки й рекомендації щодо доцільності, зокрема, реставрації й музеєфікації пам'яток, змін меж історичного ареалу чи охоронної зони пам'ятки та режиму її використання тощо [1]. Слід звернути увагу на можливість виявлення завдяки аналізу думки туристів нових пам'яток, що є важливим у контексті піднесення туристичної привабливості українських міст. Водночас, працівники туристичної сфери, як то екскурсоводи,

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

звертаючи увагу на окремі об'єкти, котрі часто не мають статусу пам'яток, можуть сприяти виявленню нових перспективних туристичних об'єктів, які можуть стати об'єктами для дослідження науковцями як пам'ятки культурної спадщини.

Нині відбувається активний процес зміни вигляду міст в Україні. Часто відбувається зміна історичного ландшафту і втрачається традиційний дух міст. Поняття «дух міста» не можливо прописати у нормативній формі, проте, саме дух міста відіграє ключову роль у забезпеченні туристичної привабливості українських міст. Для збереження духу українських міст важливо здійснювати системний професійний моніторинг їх зовнішнього вигляду й збереження умов для сприйняття пам'яток, які є ключовими для історичного ареалу населеного місця (поняття вжито відповідно до статті 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [1]).

Усі українські міста планувалися і будувалися за містобудівними концепціями запозиченими у Європі. У періоди як Російської імперії так і в західноукраїнських землях містобудівні концепції запозичувалися із німецьких, французьких, італійських міст. Тому українські міста за умови збереження історичних ареалів населеного місця можуть бути прикладами втілення в Україні містобудівних концепцій міст цих країн. Відповідно, розробляючи туристичні маршрути українськими містами, варто за їх ідею брати концепції містобудування, які втілені у містах, котрі складають маршрут. Отже, вартими є системні дослідження стилістики історичних міст України з метою виявлення містобудівної концепції, втіленої у цих містах. На сьогодні в Україні встановлено ряд історичних ареалів у містах і ці ареали потребують дослідження з точки зору встановлення їх містобудівної концепції й її аналогів та прототипів у Європі. Така робота сприятиме популяризації в Європі й в Україні туристичних маршрутів, які даватимуть можливості пізнати й відчути дух відповідного стилю. Фактично, створюватимуться можливості відвідати «маленьку Італію», «маленьку Францію» тощо. Виявлення духу історичних ареалів й містобудівної концепції українських історичних міст даватиме змогу для аналізу й корекції меж історичних ареалів та охоронних зон пам'яток.

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**

Моніторинг сприйняття туристами духу міста і втіленої містобудівної концепції може використовуватися як вагомий аргумент для обґрунтування історичних ареалів у місті й забезпечення умов для плавного переходу історичного ареалу до іншого ареалу. Проблема меж історичного ареалу в місті є важливою у контексті їх корекції. Плавність й логічність переходу від історичного ареалу до іншого ландшафту є надзвичайно важким питанням, котре має враховуватися при встановленні й корекції меж історичного ареалу. Логічність та плавність переходу чи контрастність переходу від історичного ареалу до іншого ландшафту може встановлюватися завдяки моніторингу туристичного сприйняття цього історичного ареалу.

Розвиток туристичної інфраструктури українських історичних міст має бути обов'язковою частиною стратегії їх розвитку. У такому разі бізнес-моніторинг туристичної привабливості має забезпечити передумови для формування належних меж історичних ареалів, які відкриватимуть можливості збільшення туристичної привабливості історичних населених місць, ареалів у їх межах і пам'яток культурної спадщини.

Список літературних джерел

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/print>

2. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17/print>

3. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Порядку розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0781-11/print>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1760-2001-п/print>

© **Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку», КНЕУ, 16 березня 2018 р.**